

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet SOU 2017:70 Förstärkt skydd för uppgifter av betydelse för ett internationellt samarbete för fred och säkerhet som Sverige deltar i.

Riksarkivet har tagit del av rubricerat betänkande och lämnar följande synpunkter.

Det straffrättsliga skyddet för känsliga uppgifter som hanteras inom ramen för internationella samarbeten bedöms i betänkandet vara otillräckligt. Hoten mot svensk säkerhet har ökat på senare tid, inte minst på informations- och systemsäkerhetsområdet. I betänkandet anförs exempel på hur uppgifter som hanteras inom ramen för internationellt samarbete för fred och säkerhet kan röjas. Spioneriliknande gärningar hamnar i vissa fall utanför det straffbara området, vilket naturligtvis är otillfredsställande. Offentlighets- och sekretesslagen, OSL, införde 2013 nya bestämmelser avseende sekretess i det internationella samarbetet, 15 kap. 1 a § och 1 b §. Möjligheten att genom ytterligare nya bestämmelser i OSL uppnå högre skydd för känsliga uppgifter som hanteras inom det internationella samarbetet torde dock vara begränsade. Orsaken till detta är att lagen endast gäller i det allmännas verksamhet (OSL 1 kap. 1 §).

Dagligen inkommer till Riksarkivets olika avdelningar förfrågningar på sekretesskänsligt material, vilket leder till ofta komplicerade sekretessbedömningar. Riksarkivets granskningar har som ett självklart mål att handlingar/uppgifter som omfattas av sekretess inte får lämnas ut. En del av de efterfrågade handlingarna innehåller uppgifter som potentiellt skulle kunna störa de internationella förbindelserna. Särskilt gäller detta kanske underrättelseverksamheten, där ett röjande av känsliga uppgifter kan orsaka störningar i de internationella kontakterna och ytterst medföra konsekvenser för Sveriges säkerhet. De föreslagna förändringarna i brottsbalken innebär ett välkommet klargörande om att handlingar inte får lämnas ut om ett utlämnande bedöms vara till allvarligt men för Sveriges förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation.

Riksarkivet instämmer därför i att lagstiftningen behöver ses över och att en kriminalisering av spioneriliknande gärningar är befogad. Sverige bör ha liknande straffrättsligt skydd som andra jämförbara länder, särskilt de nordiska länderna. Det är vidare välbetänkt att låta inte bara "främmande makt" utan också "sammanslutning" omfattas av lagstiftningen.

Riksarkivet vill understryka att sådana känsliga uppgifter som de föreslagna ändringarna tar sikte på förekommer inte bara i allmänna handlingar (myndighetsarkiv) utan även i enskilda arkiv, vilka ju inte har status av allmän handling. Exempelvis förekommer i de enskilda arkiven efter avgångna överbefälhavare och underrättelsechefer handlingar vilka skulle omfattas av sekretess enligt OSL om det vore så att de påträffades i en myndighets arkiv. Det är därför glädjande att röjande av uppgifter av hemlig natur i privat verksamhet eller i en internationell militär insats som inte är att hänföra till svensk myndighetsutövning kan komma att falla under det straffbara området.

Det finns många exempel på att privatpersoner i dag utan ond avsikt vill dela med sig av den information de kommer i kontakt med och därför lägger ut denna information på webbplatser eller sociala medier. Det är således rimligt att även förfaranden som sker utan avsiktssuppsåt eller av grov oaktsamhet kriminaliseras.

Beslut i detta ärende har fattats av riksarkivarie Karin Åström Iko. Remissen har handlagts av 1:e arkivarie Peter Nordström. I den slutliga handläggningen deltog också utredare Désirée Veschetti Holmgren, föredragande.

Karin Åström Iko

Désirée Veschetti Holmgren